

Szeretett testvéreim a hit által!

Mindnyájan tudtok a Balog Zoltán püspök, zsinati lelkészi elnökkel kapcsolatos egyházpolitikai eseményekről, amik az utolsó 2 héten történtek. A jövő héten megjelenő gyülekezeti lapban egy fél oldalas írásom lesz ezzel kapcsolatban. Ma azonban csak annyit mondok: másfél évvel ezelőtt már elhangzott tőlem egy igehirdetés, amiben arról szóltam, hogy az egyház megújulását csak akkor lehet némi külső segítség elfogadásával munkálni, ha eközben a belső megújulás teljes erővel folyik. Ez utóbbi az elmúlt években messze nem történt olyan lelkesedéssel, mint amilyen ügyesen és gyorsan feléltük az állami támogatásokat. A következmény utolért minket. Egyházunk egészen áll, hogy innentől ez a véget jelenti-e, vagy valami jó úznak a kezdetét? Imádkoznunk kell érte.

Most pedig térjünk rá ígénkre! Igénk a böjttel foglalkozik. Mi is a böjt? A böjt az, amikor az ember felülről kapott indíttatásból lemond valamiről, hogy általa jobb legyen neki és másoknak. Ez a lemondás nem olyan lemondás, ami magától értetődik. Hogy ezt érzékeltessem, mondok valami vicceset! Képzeljétek el, 53 év óta naponta böjtölök és virrasztok. Nem hazudok. Tényleg így van. Nappal virrasztok, éjjel böjtölök. Több, mint fél évszázada és a világ még sem lett jobb! Ez felháborító! Hát érdemes volt? Így legyen az ember jó?

Szóval az ilyen böjt nem böjt. Az, hogy amivel már semmit sem tudok kezdeni, odaadom másoknak, ez nem böjt. Ez csupán egy logikus tett annak érdekében, hogy minimális erőbefektetéssel én is jól járjak, meg más is. Az viszont már böjt, hogy egy lelkész barátom 5 év óta péntekenként imádkozik értem. Mert tehetne helyette más logikusat is, az idejét fordíthatná sok minden jobbra. De ezt teszi. Elsősorban értem, de magáért is.

A diétázás nem böjt. Az ahhoz kell, hogy tovább éljünk. Az ilyen magamfajta embereknek egy idő után szembe kell nézni a kérdéssel: Enni akarsz, vagy élni? De azért nem enni, hogy általa több pénzem szabaduljon fel jót tenni, vagy másnak adni, vagy jobban beleérezni az éhezők helyzetébe: ez böjt. Talán emlékeztek rá, már említettem, hogy amikor jó másfél évtizede a gyülekezetünkben egy házi bibliakörön kiderült, hogy az egyik tagnak nincs pénze húsrá, akkor néhányan 1 hónapig nem vettünk húst, és ennek az árát odaadtuk neki. Ez böjt.

Olyat meg nem tenni másért, ami egyébként magától értetődően járna nekem, mint például kimondani a kritikát a másik felett, ez böjt. Igazi böjt. A nyelv böjtje. Félreértés ne essék: nem arról prédikálok, hogy tilos kritikát gyakorolnunk egymás felett, vagy tilos szembesíteni mást a bűnével, hanem arról, hogy bizonyos helyzetekben arra indíthat Isten: megtehetnéd, de most ne tedd meg! Most légy türelmes, szelíd.

Kedves testvéreim! Igehirdetésemben innentől bizonyos böjtölős csoportokkal szeretnék foglalkozni. Ez alatt azt értem, hogy ki hogy szokott lenni a böjttel? Természetesen az is előfordulhat, hogy valaki több csoportnál is magára ismer.

Először is tehát vannak emberek, akik az életben soha nem böjtölnek, mert nem akarnak. Azt gondolják: az ember attól több, ha több van neki. Ez a réteg primitív, nem sokan tartoznak ide, de azért nagyítót sem kell ragadnunk, hogy ilyet lássunk. Elsősorban a gazdagabbak közt találunk ilyeneket, de nem feltétlenül csak ott. Mérhetetlenül telhetetlen szegényebbek is vannak, akik amit csak lehet, igyekeznek a maguk javára fordítani. Nem gondolnak mással. Boldogságuk, hogy magukkal teszik a jót és nem mással. Gyakorlatilag semmiről sem mondanak le. Mielőtt még nagyon távoli emberek jutnának erről eszünkbe, hadd osszam meg

Tatabánya-Óvárosi Református Gyülekezet

Hamar László lelkész

Elhangzott 2024. február 18-án.

veletem azt a számomra is meglepő tény, hogy több embert is ismerek, akik sok évtizeden át így éltek, és mégis megtértek, és azóta derék emberek lettek. Tudjátok, a kékkereszt csoportban, ahol hetente vagyok alkoholistákkal, némelyek a megtérésük előtt is derék emberek voltak, csak megrontotta őket az italozás, de vannak olyanok is köztük, akik soha nem voltak jók a megtérésük előtt. Ma ezt senki nem gondolná róluk. Tegnapelőtt például találóan mondta az egyik tag magáról: ha a halál előtt gyónni kellene, akkor neki örök élete lenne. Szóval bármilyen undorító is, hogy vannak nyíltan önző emberek, akik soha nem bűntölnék, mert csak maguknak akarják a jót, mégis Isten nem mond le róluk és akár önfeláldozókká is teheti ezeket az embereket. De olyat is láttam már, amikor valaki normális emberként kezdte az életét, még tudott másért élni és bűntölni, de amikortól elkapta a gépszíj, többé már soha nem volt más, csak egy közönséges haszonleső. Soha az életben többé nem bűntölt. Minek? Azt csinálják csak a bolondok! Ő már végre okos. Nem ragozom tovább. Sajnos van olyan, amikor valaki nem bűntöl, mert olyan gonosz. De milyen jó, hogy Isten nem mond le róluk sem és hívja őket, hogy „gyertek, hányjátok ki magatokból a rosszat és végre olyat vegyetek be, amitől egy életre igazán boldogok lesztek”.

Aztán vannak, akik időnként bűntölnék, csak éppen félelemből. Nem mernek megtenni olyan dolgokat, amiket lehetne, és ez a kisebbik baj, a nagyobbik az, hogy úgy érzik: ettől ők jók. Sok ember félelemből jó, félelemből nem teszi azt, amit szeretne. Például félelemből nem mond kritikát másra, és ezt kegyes szájbűjtnek tartja, ám valójában a békesség hasznáért felad fontos elveket. A politikai megalkuvásoktól kezdve a családi sunyi hallgatásokig és egészen az Isten előtt való nagyjából erkölcsös életre törekvésig jól ismerjük ezeket. Fortélyos félelem igazgat. Visszafogja az ember magát, de nem azért, mert jó, hanem, mert, ha szólna, abból baja származna, vagy származhatna. Hát ez nem igazi bűnt.

Aztán vannak, akik azért bűntölnék, mert nem tudnak tenni mást. Nincs nagyon, amiről lemondjanak. Szegénységben, egyszerűségben élnek, de nem azért, mert bűntölni akarnak, hanem azért, mert ez van. Ez önmagában szintén nem baj, de amikor valaki ebből erkölcsi kérdést csinál, és magát erkölcsösnek hozza ki, akkor ez nem igaz. Attól, hogy valaki szegény, még nem jelenti azt, hogy igazabb a nála gazdagabbnál. Attól, hogy valaki nem esik kísértésbe az alkoholtól, még nem feltétlenül jelenti azt, hogy ez egy lelki harc eredménye. Nekem például nem ízlik a bor, tehát nem fogyasztok. De ebből nem következik az, hogy erős lélek lennék. Nem én győztem le a kísértést, hanem a kísértés került ki engem. Ki kell mondanom: sajnos ez sem igazi bűnt.

Egy újabb csoport azért bűntöl, hogy ezzel jóérzést, tiszta lelkiismeretet teremtsen magának. Ahogyan a keresztyéneket meg szokták vádolni azzal, hogy vasárnaponként kegyesek, de bezzeg a hét többi napján kegyetlenek, nos, ugyanúgy bizonyos emberek életükben rengeteg rossz dolgot tesznek, nem véletlenül, hanem szándékosan, és mégis, néha nagyon is direkt a nagyon jót teszik. Első hallásra ez üdvösnek tűnik, de sajnos nem arról van szó, hogy ebből a jóból majd következni fog a következő és majd megint a következő, hanem ezek a jók éppen arra kellenek, hogy utána könnyebb szívvel lehessen rossz. Elnézést kérek a dohányzóktól, hogy őket hozom most példának, de ahogyan a dohányos azt hiszi, az utolsó cigaretta elszívása okozza az utána jövő jó érzést, és nem akarja tudomásul venni, hogy éppen az garantálja az utána következő feszültségérzést is, ugyanúgy az ilyen emberek azt gondolják: egy-egy rossz életszakasz végén jócselekedetekkel pontot tesznek a mondat végére, de valójában éppen ezek a jó cselekedeteik indítják el az azt követő hosszú, rossz életet. Szóval a jót lehet tenni önzésből, és a bűnt is szólhat olyan érzésről, ami felszabadítólag hat ugyan, de az

Tatabánya-Óvárosi Református Gyülekezet

Hamar László lelkész

Elhangzott 2024. február 18-án.

életminőség tekintetében semmilyen jelentősége nincs, sőt inkább azt segíti elő, hogy az illető lelkiélete ne fejlődjék. Az ézsaiási próféciában leginkább ez az a csoport, akikhez szólt az ítéletes ige. A gyengén hívő embereknél ez a magatartás azt is jelenti, hogy Isten előtt majd ezekkel a jó dolgokkal szeretnének a végítéletnél megállni, de ézsaiás egyértelműen mondja, hogy Isten erre rá se tekint, csak arra, ami utána történik. Hát ez a bőjt sem igazi bőjt.

Ehhez némileg hasonlít az a bőjt, amelyiknél az illető a bőjt megtételétől felnéz magára. Az ilyen ember nem feltétlenül folytatja az életét valami rosszal, mint az előző csoportbéli, hanem egyszerűen csak büszke magára és jó érzéssel látja, hogy ezt rajta kívül sokan nem tudják megcsinálni, vagy nem is akarják. Még a 90-es években egy keresztyén szerzetesrendben valaki azért halt meg, mert nem ivott eleget a bőjtjében. Emberek! Hát ilyen hülyeséget ki hallott már, hogy nem ivott? Minden bőjtnek kell, hogy legyen értelme! Ennek mi volt? Evés nélkül hosszú heteken keresztül életben lehet maradni. De ivás nélkül rövid idő alatt életveszélybe kerülünk. Mégis mit akart ez a jámbor szerzet, buta szerzetes? Jézust felülmúlni a szenvedésben? Nem tudom, de hogy ez nem volt normális bőjt, az biztos. A bőjt nem verseny egymáshoz képest. Nem hirdetünk győztest. Akinek sikerül megtartania a bőjtjét az nem lett ettől jó ember. Legfeljebb jobb ember. Bár éppen itt tulajdonképpen azt kellene tanulnunk, hogy Isten soha sem arra hívott minket, hogy jók legyünk, hanem, hogy jobbak. Aki magáról merészen azt meri mondani, hogy ő jó, az téved. Van benne jó, de élete végéig küzdenie kell magával. Azzal, hogy ne legyen a saját maga ellensége. Egy szó, mint száz: aki a sikeres bőjtjével azt gondolja, hogy ez a látható jele annak, hogy ő jó, az totálisan tévhitben él. Eleve, aki a bőjtben a maga jóságára koncentrál, és nem arra, hogy mi a hiányossága, az már irányt tévesztett. A bőjtben nem azért leszek jobb, mert az egómat növelhetem, hanem azért, mert az egómat letörtem és jobban szeretek másokat. Az ilyen, önbecsülés-növelő bőjt sem helyes bőjt tehát. Tesó, nekem mi hasznom van abból, hogy te jobb embernek gondold magad?

Érdekes neurotikus formája a bőjtnek az, amikor azért gyakorolja valaki, hogy szenvedjen. Még gyermekként is, ha rosszat követtünk el, utána nem volt olyan étvágyunk. Nem akartunk enni. A kakaó sem volt olyan jóízű. Felnőttként is így van ez. Sok ember azért bőjtöl, mert nem akarja a jót magának. Szervenadni akar. Bűnhődni. Ez azonban bármennyire is logikus lenne bizonyos vétkekre adott válaszként, mégsem az a bőjt, amin Isten áldása van. Ez még mindig legfeljebb csak egyfajta igazságos bőjt, vagyis bűnhődés az előtte elkövetett bűnért. Ez még mindig nem igazán teszi jobba az ember lelkét, sem általa másokat.

Van olyan bőjt azonban, amelyik kedves Isten előtt. Ez az, amelyik azért bőjtöl, mert érzi, hogy ő maga túl sok. Alázattal visszafogja magát. Alázattal figyeli mások igényeit, és szociálisabbá válik. Egy kísérlet azt mutatta, hogy a kedélyes lelkiállapotban élő emberek kevésbé veszik észre mások szükségait, mint azok, akik maguk is engedik elszervenadniuk a fájdalmat, a szükségét.

Nem tudom, tudtátok-e, hogy az örömszeptoraink ugyanott vannak, mint a fájdalomreceptoraink. Ez azt jelenti, hogy amikor a fájdalomreceptorainkat elaltatjuk például élvezeti szerekkel, vagy gyógyszerekkel, akkor az öröm egyre magasabb szintet követel. Amikor Jézus azt mondta, hogy boldog, aki sír, mert majd megvigasztalódik, akkor nem naiv teológiát hirdetett meg, hanem azt, hogy aki nem engedi a fájdalmat is, az mégis hogy képzele, hogy majd mindig, vagy akár egyre jobban boldogabb lesz? Hiszen a sport is bizonyos szenvedéssel jár, még sincs senki, aki tudományos alapon meg merné kérdő jelezni a jótékony hatását. Boldog akarsz lenni? Akkor először sírj! Először menj el egy fogyatékos otthonba, nézz

körül, és lásd, hogy a kevesebbel jobban élők boldogok! Vagy érezd át más betegek terhének súlyát és szomorkodj vele együtt! Vagy vond meg magadtól a TV-t és okostelefonos idő mulatást! Vagy vedd át valamelyik családtagod keresztjét valamennyire! Vagy vonj meg magadtól olyan élvezeteket, amiktől gyorsan jól szoktad magad érezni, de a lelkedre semmilyen jó hatással nincsenek! Tanulj a kevesebbtől is boldog lenni! Vedd észre, hogy nem a szegénységed miatt vannak bajaid, hanem a gazdagságod miatt. Éhezz, és jobban megbecsüld majd, ami csillapítja éhségedet! Imádkozz, hogy ne csak a közel lévő és megragadható dolgoktól érezd magad kiegyensúlyozottnak, hanem attól, hogy Isten szeretett gyermeke vagy! Lásd meg, hogy mennyi idegen ember, felebarát van, akiket akkor, ha nem csak nézel, hanem látsz is, akkor a szívedbe zárhatsz, és örömmel segíthetsz neki.

Szeretett testvéreim! Ahogyan bevezetésemben mondtam: ez a böjt felülről kapott lelkiesség. Ez nem öntisztító böjt belülről, hanem Isten szeretetének belénk engedése, ami által tisztulunk. Az ember Isten közelségében úgy lesz a böjtje által szegényebb, hogy közben Isten meggazdagítja. Ha ugyanezt az ember Isten nélkül teszi, akkor a böjt csak arra jó, hogy az ember faragjon magán, igyekezzon a rossz tulajdonságaitól megszabadulni és szociálisan érzékenyebb lenni. Ez sem rossz, de azért összehasonlíthatatlanul több a böjt Isten előtt. Vele és általa. Erre hív ma minket Isten nagyböjt első hetében. Ámen.